

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1998/2023
13.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Предузеће за издаваштво и трговину Mascom Ес ДОО Београд, чији је пуномоћник Јелена Петровић, адвокат у ..., против туженог Задужбина „Милана Младеновића“ Београд, чији је пуномоћник Ненад Миловановић, адвокат у ..., ради утврђења, вредност предмета спора 10.000,00 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 11Пж 1513/23 од 10.08.2023. године, у седници већа одржаној 13.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија, **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 11Пж 1513/23 од 10.08.2023. године и пресуда Привредног суда у Београду 8П 2657/2022 од 14.12.2022. године у ставовима II, III и IV изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца Mascom Ес ДОО Београд да се утврди да тужени Задужбина „Милана Младеновића“ Београд у периоду од 17.07.2018. године до 17.01.2020. године није искључиви носилац ауторских имовинских права на музичким ауторским делима аутора Милана Младеновића, те да се утврди непостојање искључивог ауторског имовинског права на делима аутора Милана Младеновића на страни туженог у истом временском периоду и **ОДБИЈА** тужбени захтев да се утврди да тужени није носилац моралних ауторских и моралних интерпретаторских права, односно овлашћења на музичким ауторским делима и интерпретацијама Милана Младеновића, односно да се утврди непостојање моралних ауторских и моралних интерпретаторских права односно овлашћења на делима и интерпретацијама Милана Младеновића на страни туженог као носиоца истих, као неосновани и обавезује се тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 370.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писаног отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 8П 2657/2022 дана 14.12.2022. године, којом је у I ставу изреке дозволио преиначење тужбе у делу у ком је тужилац

тражио да суд утврди да тужени није носилац моралних ауторских и моралних интерпретаторских права, односно овлашћења на музичким ауторским делима и интерпретацијама Милана Младеновића, односно да се утврди непостојање моралних ауторских и моралних интерпретаторских права односно овлашћења на делима и интерпретацијама Милана Младеновића на страни туженог као носиоца истих; у II ставу изреке усвојио тужбени захтев и утврдио да тужени у периоду од 17.07.2018. године до 17.01.2020. године, није искључиви носилац атурских имовинских права на музичким ауторским делима аутора Милана Младеновића, те утврдио непостојање искључивог ауторског имовинског права на делима аутора Милана Младеновића на страни туженог у истом временском периоду; у III ставу изреке утврдио да тужени није носилац моралних ауторских и моралних интерпретаторских права, односно овлашћења на музичким ауторским делима и интерпретацијама Милана Младеновића, односно утврдио непостојање моралних ауторских и моралних интерпретаторских права односно овлашћења на делима интерпретацијама Милана Младеновића на страни туженог као носиоца истих и у IV ставу изреке одредио да свака страна сноси своје трошкове спора.

Привредни апелациони суд је пресудом 11Пж 1513/23 од 10.08.2023. године, одбио као неосноване жалбе тужиоца и туженог и потврдио пресуду Привредног суда у Београду П 2657/2022 од 14.12.2022. године.

Против наведене правноснажне другостепене пресуде тужени је изјавио благовремену ревизију, позивом на одредбу члана 403. став 2. тачка 1. Закона о парничном поступку, у вези члана 214а. став 4. Закона о ауторском и сродним правима а и позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку, као посебну ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужукац је поднео одговор на ревизију, којим се противи изјављеној ревизији као недозвољеној, те као неоснованој, и истиче захтев за накнаду трошкова за састав и судске таксе за одговор на ревизију.

Врховни суд је оценио да је ревизија туженог дозвољена, по одредби 403. став 2. тачка 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023), којом је прописано да је ревизија увек дозвољена ако је то посебним законом прописано, у вези одредбе члана 214а. став 4. Закона о ауторском и сродним правима („Службени гласник РС“ бр. 104/09 ... 16/19) којом је прописано да је ревизија увек дозвољена у споровима због повреде ауторског и сродних права када се не односе на имовинско-правни захтев. Врховни суд оцењује да је спор настао због повреде ауторског и сродног права, те да се поводом спора о повреди ауторског и сродних права од стране тужиоца настоји истакнутим тужбеним захтевом расправити да ли је тужени носилац одређених ауторских и интерпретаторских права, да би таква права могла бити предмет повреде. Према утврђењу првостепеног суда, тужени је поднео тужбу против овде тужиоца, као туженог, заведену под 25П 5315/21 и тужбу заведену под 25П 7261/21 ради оправдања привремене мере донете у поступку И 25/21, и И 37/21 због повреде искључивог моралног права аутора и искључивог моралног права интерпретатора да његово име буде назначено на сваком примерку дела. Тужбом је тражено да суд утврди да је тужени, овде тужилац, извршио повреду ауторског права и права интерпретатора тужилаца, тако што је без назначивања имена аутора и

интерпретатора умножио и ставио у промет носаче звука на којима су забележени музички албуми групе ЕКВ.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку и закључио да је ревизија туженог основана, јер су нижестепене пресуде донете погрешном применом материјалног права.

Другостепена пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању од стране првостепеног суда, на коме је заснована побијана пресуда, у оставинском поступку који је вођен након смрти иза покојног аутора Милана Младеновића, мајка оставиоца АА оглашена је за наследника и на имовинским правима интерпретатора, покојног Милана Младеновића, како на издатим носачима звука (и слике) тако и на свим будућим издањима (односно накнадно пронађеним) на којима се оставилац појављује као интерпретатор, односно носилац интерпретаторских права, као и на ауторском праву оставиоца на објављеним, необјављеним, познатим и накнадно пронађеним ауторским делима. АА је сачинила писано завештање пред сведоцима, којим је сву своју имовину за случај смрти оставила својој сестри ББ из Предмет завештања била су и ауторска права пок.Милана Младеновића са налогом ББ да оснује фондацију која ће носити име покојног аутора. У складу са налогом из завештања, ББ је донела одлуку о оснивању задужбине Милана Младеновића, те је у складу са чланом 12. Закона о задужбинама и фондацијама у основну имовину задужбине унела наслеђена ауторска имовинска права и права интерпретатора Милана Младеновића. Задужбина је основана одлуком о оснивању 29.03.2018. године, од стране оснивача ББ, на основу које је чланом 3. став 2. предвиђено да основну имовину задужбине чине сва ауторска и интерпретаторска имовинска права на свим објављеним и необјављеним ауторским делима и интерпретацијама Милана Младеновића која је ББ наследила у оставинском поступку иза покојне АА према решењу Трећег основног суда у Београду број 4О. 7112/16 од 25.12.2017. године, те да оснивач преноси на задужбину сва наведена права, чланом 4. да су циљеви задужбине да се брине о објављивању Младеновићевих ауторских дела у земљи и иностранству, као и заштити моралних и имовинских права на тим делима. Одлуком о изменама оснивачког акта задужбине од 12.08.2020. године, измењен је члан 3. став 2. оснивачког акта тако да гласи: „Основну имовину задужбине чине сва ауторска и сва интерпретаторска имовинска права на свим објављеним и необјављеним ауторским делима и интерпретацијама Милана Младеновића која је ББ наследила у оставинском поступку иза покојне АА према решењу Трећег основног суда у Београду 4О. 7112/16 од 25.12.2017. године. Оснивач преноси на задужбину сва наведена права трајно, територијално неограничено, искључиво и у целости“.

На основу тако утврђеног чињеничног стања је првостепени суд закључио, језичким тумачењем одлуке о оснивању задужбине Милана Младеновића, да је на задужбину оснивачким актом извршен пренос само имовинских ауторских и интерпретаторских права, а не пренос моралних права аутора и интерпретатора, чији је пренос и забрањен одредбама Закона о ауторском и сродним правима које цитира, из члана 58. став 1. и став 2., члана 59., члана 60., 61. и 62. Првостепени суд образлаже да после смрти аутора, наследници нису носиоци моралних права аутора и

интерпретатора, нити су носиоци личноправних овлашћења титулара права у пуном обиму, већ су у складу са чланом 58. Закона о ауторском и сродним правима овлашћени да врше поједина овлашћења која се тичу моралних права аутора. Како тужени није наследник аутора, закључује да се не може на туженог применити одредба члана 58. став 1. Закона о ауторском и сродним правима. Дакле, тужени није носилац моралних права аутора и моралних права интерпретатора Милана Младеновића, већ је једино овлашћен да врши заштиту моралних права аутора Милана Младеновића која се тичу патернитета, интегритета дела и забране недостојног искоришћавања дела и то с обзиром на циљеве оснивања задужбине и на статус туженог као субјекта у култури у складу са чланом 8. став 1. тачка 2. и чланом 73. став 1. тачка 1. Закона о култури. Надаље, како у оснивачком акту туженог није наглашено да ли се ауторска имовинска права и имовинска права интерпретатора уступају на искључив или на неискључив начин, закључује да је у складу са чланом 62. став 4. Закона о ауторском и сродним правима наступила законска презумпција да се ради о уступању имовинских права на неискључив начин. Тек накнадном одлуком од 12.08.2020. године, којим је измењен члан 3. став 2. оснивачког акта туженог, сматра се да су туженом уступљена имовинска права на искључив начин.

Другостепени суд је прихватио разлоге првостепеног суда за усвајање тужбених захтева, те је у образложењу другостепене пресуде упутио на образложење првостепеног суда, позивом на одредбу члана 396. став 2. Закона о парничном поступку. И другостепени суд је става да је у ситуацији када у оснивачком акту туженог није наглашено да ли се ауторска имовинска права и имовинска права интерпретатора уступају на искључиви или неискључив начин, наступила законска претпоставка да се ради о уступању имовинских права на неискључив начин, позивом на одредбу члана 62. став 4. Закона о ауторским и сродним правима, све до измене оснивачког акта 12.08.2020. године. Такође, сматра да одредбом члана 58. и 59. Закона о ауторским и сродним правима, тужени не може бити носилац моралних ауторских и моралних интерпретаторских права која су непреносива оснивачким актом односно уговором, да после смрти аутора наследници нису носиоци моралних права аутора и интерпретатора, нити су носиоци личноправних овлашћења титулара права у пуном обиму, већ су овлашћени да врше поједина овлашћења која се тичу моралних права аутора на шта је и тужени, који није наследник аутора, овлашћен као институција из области културе, у мери заштите моралних права аутора Милана Младеновића која се тичу патернитета, интегритета дела и забране недостојног искоришћавања дела. То туженог не чини носиоцем моралних права аутора и моралних права интерпретатора у пуном обиму према наведеном закону.

Ревизијски суд оцењује погрешном примену материјалног права изложеном од стране првостепеног и другостепеног суда када усвајају тужбене захтеве.

Према одредби члана 9. став 4. Закона о ауторском и сродним правима („Службени гласник РС“ бр. 104/2009 ... 66/2019), поред аутора носилац ауторског права може бити и лице које није аутор, а које је у складу са овим законом стекло ауторско право. Предмет тужбеног захтева је утврђење да тужени није искључиви носилац ауторских имовинских права на ауторским делима аутора Милана Младеновића и да није носилац моралних ауторских и моралних интерпретаторских права, односно овлашћења на ауторским делима и интерпретацијама Милана Младеновића.

Садржина ауторског права, и то моралних права аутора, одређена је као право патернитета – аутор има искључиво право да му се призна ауторство на његовом делу (члан 14. Закона о ауторском и сродним правима), право на назначење имена – аутор има искључиво право да његово име, псеудоним или знак буду назначени на сваком примерку дела, односно наведени приликом сваког јавног саопштавања дела (члан 15. Закона), право објављивања – аутор има искључиво право да објави своје дело и да одреди начин на који ће се он објавити (члан 16. став 1. Закона), право на заштиту интегритета дела – аутор има искључиво право да штити интегритет свог дела, нарочито да се супротставља изменама свог дела од стране неовлашћених лица; да се супротставља јавном саопштавању свог дела у измењеној или непотпуној форми, и да даје дозволу за прераду свог дела (члан 17. Закона) и право на супротстављање недостојном искоришћавању дела – аутор има искључиво право да се супротставља искоришћавању свог дела на начин који угрожава или може угрозити његов част или углед (члан 18. Закона). Одредбом члана 58. Закона о ауторском и сродним правима, наследници аутора могу вршити овлашћења која се тичу моралних права аутора (осим права на објављивање необјављеног дела ако је аутор то забранио и права на измену дела), а заштиту моралних права аутора која се тичу патернитета, интегритета дела и забране недостојног искоришћавања дела могу, осим наследника, вршити и удружења аутора, као и институције из области култура, науке и уметности. На овај начин, у ставу 1, одређен је пренос личноправних овлашћења аутора наслеђивањем. Морална права аутора не могу се преносити уговором (члан 60. Закона).

У конкретном случају, ББ није наследник аутора.

Законом о задужбинама и фондацијама („Службени гласник РС“ бр. 88/10, 99/11 и 44/18) у члану 10. став 5. и 6. одређено је да се задужбина оснива и завештањем, при чему, ако оставилац није одредио извршиоца завештања, суд надлежан за вођење оставинског поступка одређује извршиоца завештања, а на извршиоца завештања примењују се прописи који уређују наслеђивање. Према утврђеном чињеничном стању, ББ је извршилац завештања којим је законски наследник пок. Милана Младеновића, његова мајка АА одредила налогом оснивање задужбине која ће носити име пок. Милана Младеновића. На тај начин су са законског наследника пок. аутора Милана Младеновића, његовом вољом, остављеним налогом на тужену Задужбину пренета овлашћења која чине садржину моралних ауторских права аутора, која овлашћења је законски наследник аутора стекла у складу са законом. Завешталац може наредити да се каква ствар или право, део имовине или цела имовина употребе у дозвољене сврхе. Посебно, може наредити оснивање задужбине и одредити средства за постизање њеног циља (члан 118. Закона о наслеђивању). Дакле, законом установљен изузетак од непреносивост личноправних овлашћења која чине садржину моралних ауторских права – наслеђивањем, омогућио је да та овлашћења стекне законски наследник аутора Милана Младеновића и да налогом ради њиховог вршења оснује задужбину. Према томе, носилац личноправних овлашћења аутора, и интерпретатора, јесте тужени, у мери у којој је иста стекао законски наследник аутора чијим налогом је задужбина основана. Стога, није основан тужбени захтев којим се тражи супротно утврђење. Преиначене су нижестепене пресуде и одбијен тужбени захтев да се утврди да тужени није носилац моралних ауторских и моралних интерпретаторских права, односно овлашћења на ауторским делима и интерпретацијама Милана Младеновића, јер су

према утврђеном чињеничном стању личноправна овлашћења пренета на тужену задужбину у складу са законом.

Што се тиче утврђења да тужени задужбина Милана Младеновића у периоду од 17.07.2018. године до 17.01.2020. године, није искључиви носилац ауторских имовинских права на музичким ауторским делима аутора Милана Младеновића, односно утврђења непостојања искључивог ауторског имовинског права на његовим делима на страни туженог у периоду од 17.07.2018. године до 17.01.2020. године, одлука нижестепених судова је погрешна из следећих разлога. Нижестепени судови погрешно закључују о обиму пренетих имовинских права на овде туженог применом одредаба Закона о ауторском и сродним правима из члана 62. став 4., према коме ако у уговору није назначено да се ради о искључивом или неискључивом уступању, сматра се да се ради о неискључивом уступању имовинских права. У конкретном случају није закључен уговор којим би тужени стекао одређени обим имовинских права, већ је једностраним правним актом оснивача, у испуњењу налога законског наследника, туженом пренето ауторско имовинско право на музичким ауторским делима аутора Милана Младеновића.

Наиме, према одредбама Закона о ауторским и сродним правима, аутор односно његов правни следбеник може уступити поједина или сва имовинска права на своме делу другом лицу (члан 61.). Према одредбама члана 62 став 1., уступање имовинских права може бити искључиво или неискључиво, а према одредби става 4, ако уговору није назначено да се ради о искључивом или неискључивом уступању сматра да се ради о неискључивом уступању имовинских права. Врховни суд налази да се одредба у којој искључиво одређено да се односи на уговор, чија је сврха заштита интереса аутора, односно његовог следбеника који уступа имовинска права, не може једнозначно применити и на једностране правне послове којима носилац имовинског права аутора иста преноси на другога. У конкретном случају једностраном изјавом воље, одлуком носиоца имовинских права аутора су пренета права на начин што је оснивач туженог одредила да на задужбину основану у складу са законом преноси сва права која је наследила према решењу Трећег основног суда у Београду број 40. 7112/16 од 25.12.2017. године, у чему нема сумњи о садржини и обиму права које се уступа. Из овакве одредбе одлуке ББ о оснивању туженог, произлази да се ради о искључивом уступању, јер су сва права која је ББ наследила пренета на овде туженог. Стога, измене одлуке о оснивању од 12.08.2020. године, немају значај промене имовине туженог у смислу да је уместо неискључивог уступања тужени искључивим уступањем стекао имовинска права на делима аутора Милана Младеновића.

Како нису основани тужбени захтеви, то су пресуде преиначене и тужбени захтеви су одбијени, применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове целог поступка применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку, према одређеном захтеву туженог на начин из члана 163. ЗПП, применом члана 153. и 154. ЗПП и Адвокатске тарифе, и то за састав одговора на тужбу и за састав образложеног поднеска од 08.12.2020. године и од 11.10.2022. године износ од по 45.000,00 динара, за приступ на 4 рочишта која нису одржана по 24.000,00 динара, за приступ на 3 одржана рочишта по 46.500,00 динара, укупно 370.500,00 динара. Одбијен је захтев тужиоца за накнаду

трошкова састава и таксе за одговор на ревизију, применом одредбе члана 153. Закона о парничном поступку, јер је тужени успео са ревизијом, а и иначе састав ревизије се не сматра трошком потребним за одлучивање по ревизији у смислу члана 154. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић